

บทบรรณาธิการ

EDITORIAL

จากนโยบายสู่การปฏิบัติ :

ย้อนอดีตจากการ “ผ่าตัด” กรมตำรวจ

นับตั้งแต่ได้มีการปฏิรูปการปกครองประเทศเมื่อ 6 ตุลาคม 2519 เป็นต้นมา การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนราชการที่ได้รับการกล่าวขวัญวิพากษ์วิจารณ์กันมากที่สุด น่าจะได้แก่ เรื่องการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ส่งย้ายและเปลี่ยนแปลงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีกรมตำรวจ ตลอดจนนายตำรวจชั้นนายพลและนายพันอีกหลายนายแบบไม่รู้เนื้อรู้ตัว โดยให้เหตุผลเพื่อการปรับปรุงกรมตำรวจให้ดียิ่งขึ้น ต่อมาอธิบดีกรมตำรวจคนใหม่ก็ได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขความเสื่อมโทรมในวงการตำรวจอย่างขนานใหญ่ เช่น การออกบทบัญญัติสั่งห้ามการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจหลายประการ การแต่งตั้งโยกย้ายนายตำรวจจำนวนมาก และการแต่งตั้ง พล.ท. เพ็ญมั่งคั่งและปราบปรามการประพฤติมิชอบในวงการตำรวจเอง เป็นต้น

เมื่อได้สังเกตปฏิกิริยาจากหน้าหนังสือพิมพ์ ข้าราชการ และประชาชนผู้สนใจบางกลุ่ม ก็พอจะประมวลได้ว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นไปในทางสนับสนุนในแง่ของการกล้าตัดสินใจเอาจริง เห็นว่าจะมีผลต่อไปให้กรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนต้องไหวตัวที่จะต้องทำตามหรือทำให้ดีขึ้น แต่ในเวลาเดียวกันก็มีคนจำนวนไม่น้อยที่ยังคงข้อสงสัยว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลจริงจริงเพียงไร จะทำได้ต่อไปสักแค่ไหน นอกจากนั้นบางคนยังมีความเป็นห่วงเป็นใยไปถึงตัวผู้ที่ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงดังกล่าวว่า จะคงอยู่ในตำแหน่งไปได้อีกนานเท่าไร โดยเกรงว่าจะพบมรสุมอันเนื่องมาจากการกระทำครั้งนี้ ส่วนคนที่ช่างกังวลบางคนก็จะเกิดวิตกกังวลคิดห้วงใยเลยไปถึงเรื่องเสถียรภาพของรัฐบาลไปอีกด้วย

จากปรากฏการณ์ข้างต้น ทำให้ได้ข้อสังเกตบางประการที่ควรนำมาพิจารณา กล่าวคือ ข้อสังเกตข้อแรก คนทั่ว ๆ ไปจะให้ความสนใจแก่ปัญหาที่อยู่ใกล้ตัว และที่อาจเป็นภัยต่อชีวิต ทรัพย์สิน ความรู้สึกปลอดภัยมั่นคงเป็นพิเศษ สำหรับปัญหาที่คิดว่าอยู่ไกลตัวหรือไม่

มีผลกระทบต่อคนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่รุนแรงมากน้อยเพียงไร เช่น ปัญหาผู้ก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด ปัญหาหญิงโสเภณี เด็กสลัม ปัญหาค่านิยมและสมรรถภาพเสื่อมของข้าราชการ ปัญหาการรั่วไหลของงบประมาณ หรือการเบียดบังยกยอกผลประโยชน์ของรัฐ ประชาชนส่วนใหญ่ จะให้ความสนใจน้อยกว่ามาก ทั้ง ๆ ที่จะมีผลทางอ้อมต่อคนในชาติได้อย่างมหันต์

ข้อสังเกตข้อที่สอง ในสายตาของคนทั่วไป ยังเห็นว่าปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ยังไม่เคยได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังถึงระดับความคาดหวังของประชาชนนโยบายในเรื่องนี้ของแต่ละรัฐบาลที่ผ่าน ๆ มากมิได้มีการปฏิบัติอย่างไ้ผลนัก ในบางยุคบางสมัย ตำรวจบางส่วนกลับเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการสร้างอำนาจเหนือประชาชน แต่ในบางสมัยตำรวจกลับถูกอิทธิพลกดดันเสียเองเพื่อประโยชน์ทางการเมือง ทำให้ทำงานไม่ได้เท่าที่ควร ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในทุกกรณีก็คือ ประชาชนที่ติ และตำรวจที่ติดอกตามเคย ฉะนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเท่านั้น จึงกลายเป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้นในสายตาของประชาชนไปโดยง่าย

ข้อสังเกตข้อที่สาม ความตื่นเต้นในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีลักษณะเป็นอารมณ์ชั่ววูบ เพราะสิ่งที่อยู่ติดลงไปคือความไม่แน่ใจว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงเกิดขึ้นประชาชนคนไทยเคยชินกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ที่มาจากเบื้องบนมาตั้งแต่เริ่มการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีผลต่อเนื่องกิติ การเปลี่ยนกลับไปกลับมาก็ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกชินชาจนเป็นเรื่องธรรมดาไปในที่สุด ประชาชนและข้าราชการจึงอยู่ในภาวะที่ไม่มันใจอะไรง่าย ๆ เพราะสภาพแวดล้อมรอบตัวก็ยังมิได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเด่นชัดแก่ประการใด

ข้อสังเกตข้อสุดท้าย จากปฏิกริยาที่แสดงออกครั้งนี้และที่แล้ว ๆ มา ประกอบกับข้อสังเกตที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงว่าข้าราชการและประชาชนส่วนใหญ่ยังพอใจเลือกที่จะอยู่ในฐานะของผู้ชมมากกว่าที่จะเป็นผู้ร่วมแสดงด้วย การออกความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ แม้จะด้วยความหวังดีหวังดี จะมีลักษณะของการชกอยู่ห่าง ๆ ไม่เข้าเกี่ยวข้องกับผูกพันตัวเองมากกว่าที่จำเป็นต้องทำ เพราะเห็นว่าเรื่องที่เป็นการบ้านการเมืองนั้นเป็นเรื่องอำนาจซึ่งมีความไม่แน่นอนสูง และอาจเป็นภัยแก่ตนได้ คิดว่าหน้าที่ของคนก็มีเพียงการปฏิบัติตาม ปล่อยให้ตามนโยบายคำสั่ง

ของผู้มีอำนาจในแต่ละสมัย เพื่อประทับประครองตนเองให้อยู่รอดเป็นสำคัญ ส่วนผู้ที่ยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของชาติบ้านเมืองนั้น ก็จะก้มหน้าก้มตาทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนไปให้ดีโดยไม่พยายามไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ สำหรับผู้ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง ๆ เท่านั้นซึ่งจะมีเพียงคนไม่กี่คน จึงจะเสี่ยงเข้ายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของส่วนรวมหรือเรื่องของการเมือง และก็จะต้องเตรียมตัวเตรียมใจไว้ให้พร้อมสำหรับทุกสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับชีวิต ครอบครัว และการงานของตนเองด้วย

บรรดาข้อสังเกตข้างต้น ได้บ่งถึงสภาพของปัญหาความรู้สึกรู้สึกผิด ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และข้าราชการอยู่ด้วย สมควรจะได้รับพิจารณาต่อไปในบางประการเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและทางแก้ไข กล่าวคือ

ในประการแรก กรมตำรวจเป็นกรมใหญ่ มีกิจกรรมมากมายหลายด้านซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการประกอบอาชีพและสภาพความนึกคิดจิตใจของประชาชน เมื่อมองในลักษณะระบบซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ โครงสร้าง กิจกรรม ทรัพยากร กิติ และเมื่อพิจารณาในแง่ของการบริหารระดับดังกล่าวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ก็น่าจะตั้งเป็นข้อสงสัยได้ว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในระบบยังไม่ยึดโยงประสานและสนับสนุนกันดีพอ และการบริหารงานอันจำต้องอาศัยระบบงานที่เหมาะสมและตัวเจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพสูงนั้น ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แม้ว่าจะได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงในหลายด้านโดยตลอดมา ทั้งนี้เพราะผลงานที่เป็นผลผลิตของระบบยังไม่สามารถแก้ปัญหาคาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศได้ตรงจุดและเป็นที่พอใจดังที่ได้เห็นกันอยู่ ปัญหาการบริหารภายในของตำรวจเองจึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งได้

ประการที่สอง กรมตำรวจเป็นเพียงระบบรองระบบหนึ่งเท่านั้นของระบบการบริหารประเทศ ซึ่งก็ยังเป็นระบบรองของระบบการเมือง คือ ระบบการปกครองประเทศ หรือรัฐบาล ผลงานของกรมตำรวจจึงขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบาย และการควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และรัฐสภาซึ่งควบคุมรัฐบาลอีกต่อหนึ่ง ที่แล้วมา ระบบการเมืองมีลักษณะของการแสวงหาและรักษาอำนาจให้กับนักการเมืองจนแทบจะไม่มีเวลาที่จะวางระเบียบ

สังคมให้ถูกให้ควร จึงขาดเสถียรภาพและความศรัทธาจากประชาชน และมีผลไปถึงความรู้สึก
ไม่ไว้วางใจฝ่ายผู้รักษากฎหมายยิ่งขึ้น คุณภาพของนโยบายและการควบคุมจากเบื้องบนจึงน่าจะเป็น
อีกสาเหตุหนึ่งด้วย เพราะเป็นองค์ประกอบในสิ่งแวดล้อมของระบบซึ่งเป็นเงื่อนไขให้ระบบต้อง
ทำงานอยู่ภายในกรอบจำกัดนี้

ประการที่สาม ระบบการเมืองอาจมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและ
ระบบสังคมโดยการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมสำหรับแต่ละค้ำน และความคุมให้การปฏิบัติลุ่ส่งไป
ตามนโยบาย แต่เมื่อไม่ได้ดำเนินการอย่างเอาจริงเอาจัง ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมจึงไม่ได้
รับการพัฒนาค้นการ ทั้งยังเป็นผลย้อนกลับมากทำให้ระบบการเมืองรวนเร อ่อนแอไปทั่ว และ
เราเห็นจะต้องยอมรับความจริงกันว่า ในระยะหลัง ๆ นี้ประชาชนในชาติมีความแตกแยกในความ
คิดเห็นทางการเมือง ซาคอคุมการพื้นฐานร่วมกัน และขาดค้ำนิยมที่ค้ำกันอย่างมาก ข้าราชการและ
ประชาชนโดยทั่วไปมีภาวะค้ำข้องใจ ไม่ทราบว่าจะยึดถือเกณฑ์ในการปฏิบัติงานและการค้ำรงชีวิต
อะไรที่เป็นหลักแน่นอน ระหว่างทฤษฎีค้ำกับการปฏิบัติ ระหว่างระบบอุปถัมภ์ค้ำกับระบบคุณธรรม
บุญคุณค้ำกับความถูกต้อง ค้ำธรรมค้ำกับความอยู่รอด หรือระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวมค้ำกับผล
ประโยชน์ส่วนตัว ข้าราชการค้ำรวจซึ่งเป็นเพียงคนกลุ่มหนึ่งของสังคมจึงอยู่ใต้อิทธิพลของระบบ
ต่าง ๆ เช่นค้ำยวกันค้ำกับประชาชนทั่วไป สิ่งที "คนค้ำ" พอจะค้ำทำได้จึงเหลืออยู่เพียงการหลีกเลี่ยง
การค้ำความซ้วโดยไม่มีโอกาสทีจะค้ำความค้ำอะไรได้เป็นชั้นเป็นอันหนัก เพราะจะค้ำต้องระม้ค้ำระวงค้ำ
เองจาก "คนซ้ว" และสม้ค้ำพรค้ำพวกอีกค้ำด้วย ความอ่อนแอของระบบการเมือง เศรษฐกิจ
และสังคม จึงเป็นสาเหตุใหญ่อีกเรื่องหนึ่ง

ประการสุดท้าย เมื่อภาวะของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นไปเช่นนี้
การบริหารงานของบรรคาคกระทรวง กรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นระบบรองของระบบการเมือง จึงไม่อยู่ใน
ฐานะทีจะทำประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคมให้ค้ำกับประเทศชาติได้มากเท่าทีควรจะเป็น บาง
หน่วยบางคนกลับจะเป็นกลไกของรัฐบาลทีจะค้ำเนินงาน ไปตามความผันผวนทางการเมืองเสียมาก
และส่วนหนึ่งค้ำคือ การปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยราชการและตัวข้าราชการเองแบบ
สร้างอาณาจักรค้ำด้วย ผลการค้ำพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทีผ่านมาย่อมเป็นเครื่องยืนยันใน
เรื่องนี้ได้มาก ข้าราชการส่วนมากม้ค้ำอ้างเป็นข้อค้ำว่าหาได้มากมายว่านโยบายของรัฐบาลเปลี่ยนไป

เปลี่ยนมาไม่แน่นอน แต่พร้อมกันนั้นก็ไม่มีจะทุ่มเทปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายใด ๆ อย่างจริงจัง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะขาดศรัทธาในคุณค่าของนโยบายรัฐบาล ขาดศรัทธาและความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนข้าราชการต่างกระทรวง กรม ด้วยกันเอง ขาดสิ่งจูงใจและผลตอบแทนที่เป็นธรรม หรือขาดหลักการ ขาดความรับผิดชอบเสียเอง ผลงานที่บกพร่องก็มักจะไม่กระทบกระเทือนถึงตัวผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งแตกต่างอย่างมากกับเจ้าหน้าที่ผู้เสี่ยงกับการต่อสู้ การสู้รบ ซึ่งหากบกพร่องย่อมหมายถึงชีวิต ร่างกาย และความสูญเสียของครอบครัวโดยพลัน การปฏิบัติงานของกระทรวง กรมต่าง ๆ ทั้งที่เข้มแข็งและที่อ่อนแอ จึงไม่สามารถบรรเทาปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งหมดนี้จึงเป็นผลกระทบอย่างรุนแรงในรูปของอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของกรมตำรวจไปทั่วอย่างไม่มีทางที่จะหลีกเลี่ยงได้ เพราะปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมย่อมมีส่วนสัมพันธ์ โดยตรงกับปัญหาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนอย่างแน่นอน

เมื่อพิจารณาจากลำดับความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงช่วยให้เข้าใจขึ้นถึงสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่ว่า ทำไมปัญหาโจรผู้ร้าย ผู้ก่อการร้าย จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในปัจจุบัน ทำไมคดีอุกฉกรรจ์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยจึงมีหนาหูขึ้น และรุนแรงขึ้น ทำไมจึงมีการจับกุมผู้ละเมิดกฎหมายต่าง ๆ กันเป็นพัก ๆ ทำไมความรู้สึกแบ่งพวกแบ่งสียังคงมีอยู่ได้ ทำไมเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนจึงมองคนดีเป็นคนร้ายไปหมด หรือมองเห็นว่า การริบถและการรับผลประโยชน์จากคู่คดีเป็นสิ่งที่ต้องทำด้วยความจำเป็น โดยอ้างถึงความขาดแคลนสิ่งดำรงชีวิต หรืออุปกรณ์เช่น รถยนต์ บินพก งบประมาณ เบี้ยเลี้ยง ที่จะช่วยในการปฏิบัติงาน หรืออ้างว่าในหน่วยงานอื่น ๆ ก็หาผลประโยชน์ใส่ตัวด้วยกันทั้งนั้น ทำไมนายตำรวจจึงเห็นใจและไม่กล้า “ทุบหม้อข้าว” ลูกน้อง ทำไมทฤษฎีทางวิชาการจึงถูกมองไปในแง่ของการไม่มีทางปฏิบัติได้ ทำไมประชาชนส่วนใหญ่ยังหวาดเกรง ขาดความไว้วางใจในตัวผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ และทำยที่สุด ทำไมข่าวการฆ่าตัดคอกรมตำรวจจึงกลายเป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้นสนใจ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะสาเหตุของทัศนคติและพฤติกรรมดังกล่าวได้ตั้งเป็นคำถามไว้ ก็เนื่องมาจากความบกพร่องของระบบต่าง ๆ ของประเทศนั่นเอง

เมื่อมาถึงจุดนี้ เราจะเห็นกันแล้วว่า การที่จะ “ผ่าตัด” กรมตำรวจให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุถึงประสิทธิผลระดับสูงนั้น ย่อมเป็นเรื่องที่เป็นไปได้อากมาก หากไม่มีการตรวจรักษาและผ่าตัดระบบการบริหารทั้งระบบพร้อม ๆ กันไปด้วย เพราะถ้าไม่มีการดำเนินการดังกล่าวแล้ว มิใช่เพียงแต่การผ่าตัดระบบตำรวจที่จะล้มเหลวและเกิดผลเสียหายในค่านิยมเชื่อดีศรัทธาของประชาชนเท่านั้น แต่ระบบบริหารอื่น ๆ ซึ่งอ่อนแออยู่แล้วก็จะทรุดโทรมลงไปเอง จนถึงขั้นที่ระบบการเมืองไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปได้ ซึ่งจะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง ความอยู่รอดของประเทศในที่สุด จึงเป็นเรื่องที่จะปล่อยหรือรอต่อไปอีกไม่ได้แล้ว เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ภายในและภายนอกของประเทศเราในขณะนี้

การที่จะแก้ปัญหของระบบการบริหารราชการทั้งหมด ต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้ปกครองประเทศและผู้บริหารทุกระดับ ที่จะต้องใช้ความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์กับสภาวะความเป็นจริง เพื่อพิจารณาใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจและดำเนินการแก้ปัญหอย่างได้ผล ทั้งนี้ภายใต้รากฐานของความจริงใจ และความจริงจัง ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไปบางประการในเรื่องการกำหนดนโยบายของรัฐ เรื่องการปฏิบัติตามนโยบาย และเรื่องการประชุมสัมพันธ เพื่อท่านผู้อ่านได้พิจารณา คือ

ในเรื่องของการกำหนดนโยบายของรัฐ (หรือจะใช้คำว่านโยบายสาธารณะก็ได้) รัฐบาลหรือองค์การปกครองท้องถิ่นควรจะทบทวนบรรดากนโยบายสำคัญ ๆ ที่มีอยู่ และที่มีการปฏิบัติอยู่ขณะนี้ว่า มีความเหมาะสม ประสานสอดคล้องกันไปสู่ความมุ่งหมายของชาติเพียงไร มีนโยบายใดบ้างที่สมควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อแก้ปัญหที่เกิดขึ้น การกระทำดังกล่าวจำต้องอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสมก่อนที่จะตัดสินใจวางนโยบาย และจะต้องมีรากฐานก่อรูปมาจากความต้องการที่แท้จริงของสังคมด้วย จึงควรใช้ประโยชน์จากบรรดานักวิชาการทั้งของรัฐเองและที่อยู่นอกวงการราชการให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างกันและกันให้ได้ว่า ข้าราชการทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ต้องมีบทบาทหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการช่วยกำหนดนโยบายด้วย มิใช่แต่เพียงการยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งเดียนั้นเป็นความคิดแบบเดิมซึ่งเป็นอันตราย เพราะหากรัฐบาลตัดสินใจผิดพลาดไป ข้าราชการจะกลับช่วยขยายผลให้เสียหายเพิ่มยิ่งขึ้น

ในบรรดานโยบายต่าง ๆ นั้น ควรเน้นเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้คือ

ก. การส่งเสริมค่านิยมของคนในชาติ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางการศึกษา การปกครอง สังคมวัฒนธรรม หรือศิลปะก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งถึงการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ เพื่อที่จะบรรลุถึงซึ่งการมีอุดมการณ์พื้นฐานร่วมกันของคนในชาติให้ได้โดยเร็วที่สุด รัฐบาลจะต้องชี้ให้ประชาชนและข้าราชการตระหนักถึงภัยที่จะเผชิญ ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัย และความสามัคคีในชาติโดยเร็ว

ข. การส่งเสริมสมรรถภาพของข้าราชการ ในสภาพปัจจุบันข้าราชการย่อมเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่รัฐบาลจะต้องอาศัย จึงขึ้นอยู่กับรัฐบาลว่าจะเลือกใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด ข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อสังคมอย่างมาก และรัฐบาลก็อยู่ในฐานะที่จะมีอิทธิพลต่อข้าราชการได้มากเช่นกัน จึงต้องเร่งสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างกันและกันให้ดีกว่าที่เป็นอยู่แต่เดิม หากใช้ประโยชน์ข้าราชการได้เต็มที่และถูกต้องแล้ว ก็จะมีผลส่งเสริมชักจูงความ กิจและการกระทำของประชาชนในชาติไปในทางที่ถูกต้องได้ในตัว แต่ถ้ามั่วกันแล้วข้าราชการ บางส่วนเองจะกลายเป็นกลไกที่จะทำลายข้าราชการที่ดี และจะบั่นทอนทำลายรัฐบาลและสังคมไป ในที่สุด การฝึกฝนอบรมเพื่อเพิ่มพูนภาวะผู้นำด้วยความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมต่อการ พัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องการทำมากกว่าพูด จึงเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องทำกันอย่าง จริงจัง รีบด่วน และกว้างขวางทุกระดับเช่นเดียวกันนโยบายการป้องกันและปราบปรามผู้ประพฤติ มิชอบในวงราชการ การปรับปรุงหน่วยงาน ระบบงาน และการปกครองบังคับบัญชาจะต้องรีบ จัดทำไปพร้อม ๆ กัน และหากจำเป็นก็ควรจะต้องมีการ “ผ่าตัด” กันในบางหน่วยงานที่สมควร ไปด้วยกันกับกรมตำรวจด้วย การทำเพียงบางแห่งและคนละที่เป็นเรื่องที่จะหวังผลในทางปฏิบัติได้ ยากและช้า เพราะงานจะต้องสนับสนุนกันและกันดังกล่าวมาแล้ว

ในเรื่องของการปฏิบัติตามนโยบาย นโยบายที่ไม่มีการปฏิบัติอย่างจริงจังย่อมเปรียบเสมือนกับการไม่มีนโยบายในเรื่องนั้น ๆ นั่นเอง ประเทศเรามีประสบการณ์ในเรื่องนี้มากพอแล้ว สำหรับการไม่บรรลุเป้าหมายของโครงการอันเนื่องมาจากการขาดการปฏิบัติตามนโยบาย สาเหตุ สำคัญในเรื่องนี้ย่อมเนื่องมาจากเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วในเรื่องค่านิยม หากแก้ไขได้ ปัญหาเรื่อง การปฏิบัติตามนโยบายย่อมบรรเทาลง แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยความเอาใจจริงเอาใจจ้งในการควบคุมติดตาม

และประเมินผลของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม เป็นสำคัญด้วย ปัจจุบันท่าทีการแสดงออกและการกระทำของรัฐมนตรีบางคนในคณะรัฐบาลชุดนี้ และอธิบดีอีกหลายท่าน นับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีซึ่งตามแนวที่กล่าวมานี้ หากขยายไปถึงทุกกระทรวง และมีการกระทำที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ จะเป็นหลักประกันต่อการปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างมาก ข้อสำคัญที่ควรเน้นไว้ในที่นี้ก็คือ การควบคุมงานและการติดตามประเมินผล จะต้องมุ่งไปสู่การสร้าง และส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองของผู้ปฏิบัติ แทนที่จะเป็นการกระทำในลักษณะของการมุ่งจับผิด การไม่ไว้วางใจ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบุคคลและงานอย่างร้ายแรง

ข้อสังเกตอีกเรื่องหนึ่งที่จะต้องระลึกไว้เสมอก็คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของข้าราชการและประชาชนเป็นงานยากที่ต้องใช้เวลา จึงต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่นของผู้บริหารอย่างมาก การที่ได้ผลจากการปฏิบัติเพียงส่วนน้อยในระยะแรก แต่ไม่ทอดทิ้ง ทอคั้ง จะหมายถึงก้าวแรกอันมั่นคงสำหรับก้าวถัด ๆ ไป และย่อมแสดงถึงเจตนาที่จะไม่มีการปล่อยปละ ละเลย เลิกลา อันเป็นตัวการสำคัญของความล้มเหลวของนโยบายในอดีตที่ผ่านมา

ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ ในยุคของการปฏิรูปนี้ การประชาสัมพันธ์ย่อมเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่จะสร้างความเข้าใจ ความสามัคคีร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน สารนโยบายสำคัญ ๆ ของรัฐบาลก็ดี ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามนโยบายก็ดี ปัญหาและอุปสรรคที่ยังมีอยู่ก็ดี เป็นเรื่องที่รัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ของรัฐบาลจะต้องแถลงให้ประชาชนได้ทราบโดยจริงใจ เป็นที่เข้าใจและโดยสม่ำเสมอ รัฐควรใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนทั่วประเทศทั้งที่เป็นของราชการและเอกชนให้เป็นประโยชน์ทั้งในด้านการส่งเสริมสิ่งที่ดีและในด้านยับยั้งสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคมและการพัฒนาประเทศ อิทธิพลของสื่อมวลชนจะเป็นเครื่องควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการได้อย่างมาก เป็นที่น่ายินดีที่การประชาสัมพันธ์ของรัฐกำลังขยายตัวไปในทิศทางที่ถูกต้องในปัจจุบันอยู่แล้ว ข้อสำคัญอยู่ที่รัฐบาลจะต้องชวนชวนช่วยรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชน ข้าราชการทั่วใจกว้าง อันจะช่วยให้ได้รับประโยชน์จากการบ่อนกลับเป็นอย่างมาก และต้องพยายามหาทางที่จะแถลงชี้แจงข้อเท็จจริงและความคิดเห็น เหตุผลของรัฐบาลให้ทราบโดยรวดเร็วและเป็นที่เข้าใจ

ใจโดยทั่วถึงกัน ความจริงใจและเจตนาดีของรัฐบาลที่แสดงให้ปรากฏ จะมีส่วนสำคัญที่จะได้รับความร่วมมือ และโอกาสที่จะแสดงฝีมือเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะบางกลุ่มบางฝ่ายจะยังมีความขัดแย้งในความกึกเห็นกับรัฐบาลกันอยู่บ้างหรือไม่ก็ตาม

บทบรรณาธิการบทนี้ เขียนขึ้นด้วยความเห็นใจข้าราชการที่ดี โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์และเสียสละ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และด้วยความเห็นใจที่ต้องตกอยู่ในฐานะเป็นสิ่งที่เลือกมาใช้ในการทดลองปรับปรุงระบบการบริหาร ซึ่งค่อนข้างจะเป็นโครงการที่โดดเดี่ยวลำพังอยู่ตัว เมื่อ 5 ปีมาแล้ว ผู้เขียนได้เคยเขียนบทบรรณาธิการลงในวารสารเล่มนี้ เรื่อง "ตำรวจ : ตัวเร่งของการพัฒนาประเทศ" จึงรู้สึกดีใจที่กรมตำรวจได้เริ่มการปรับปรุงแก้ไขปัญหาเรื้อรังของกรมกันในปัจจุบันอย่างเอาจริง แต่งานปรับปรุงกรมตำรวจจะบรรลุผลเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้จริงเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติและการกระทำของหน่วยราชการอื่น ๆ เป็นอย่างมาก ดังนั้น หากกระทรวง กรมอื่น ๆ จะได้เริ่มปรับปรุงกิจกรรมและการบริหารงานกันอย่างขนานใหญ่ให้ทันกับเวลาที่เหลือน้อยเต็มที คงที่บางหน่วยได้ลงมือกันบ้างแล้ว ก็ย่อมเป็นนิมิตหมายได้ดีถึงอนาคตที่แจ่มใสของกรมตำรวจ ของระบบบริหารประเทศ และของประชาชนเป็นส่วนรวม และถ้าเป็นไปตามที่คาดหวังนี้ อีก 5 ปีข้างหน้า ผู้เขียนก็คงจะได้มีโอกาสเขียนเกี่ยวกับตำรวจอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจจะใช้หัวเรื่องว่า "ตำรวจ : ผู้พิทักษ์ประชาธิปไตย" ก็เป็นได้.

อาชวัน วายวานนท์